



Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 4. aprill 2018
(OR. en)

7644/18

Institutsioonidevaheline
dokument:
2017/0220 (COD)

INST 135
POLGEN 34
CODEC 468

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Kättesaamise kuupäev:	28. märts 2018
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2018) 157 final
Teema:	KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE Määruse (EL) 211/2011 (kodanikualgatuse kohta) kohaldamise aruanne

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2018) 157 final.

Lisatud: COM(2018) 157 final



Brüssel, 28.3.2018
COM(2018) 157 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Määruse (EL) 211/2011 (kodanikualgatuse kohta) kohaldamise aruanne

Euroopa kodanikualgatus on vahend, mis võimaldab miljonil kodanikul kutsuda Euroopa Komisjoni üles esitama liidu õigusakti ettepanekuid aluslepingute rakendamiseks. See on vahend, mille abil on kodanikel võimalik seada päevakorda konkreetseid teemasid ja osaleda liidu demokraatlikus elus. Euroopa kodanikualgatus reguleerivad õigusnormid põhinevad Lissaboni lepingu¹ sätetel, mida rakendatakse alates 1. aprillist 2012 kehtiva kodanikualgatuse määruse² alusel. Sellest ajast alates on algatuste korraldajad kodanikelt üle kogu Euroopa Liidu kogunud hinnanguliselt üheksa miljonit toetusavaldust.

Euroopa kodanikualgatuse määruse artiklis 22 on sätestatud, et iga kolme aasta järel esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande määruse kohaldamise kohta.

2015–2018: EUROOPA KODANIKUALGATUSE LÄBIVAATAMINE

Komisjoni 31. märtsil 2015 vastu võetud esimeses aruandes toodi välja mitu probleemi, mis olid tekkinud kehtiva Euroopa kodanikualgatuse määruse rakendamisel, alates tehnilistest ja logistilistest aspektidest ning lõpetades poliitilisemat laadi küsimustega³.

Aruanne andis põhjuse Euroopa kodanikualgatuse vahend läbi vaadata, et koguda arvamusi selle rakendamise parandamiseks. Konsulteeriti selliste oluliste sidusrühmade ja koostööpartneritega nagu ELi institutsioonid ja nõuandvad organid, liikmesriigid, kodanikuühiskonna organisatsioonid ja Euroopa kodanikualgatuse korraldajad, ning võeti arvesse nende ettepanekuid. Alates 2012. aastast igal aastal Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ja kodanikuühiskonna partnerite korraldatavad Euroopa kodanikualgatuse päevad on toimunud arutelu- ja kaasarääkimise foorumina. Ka teised ELi institutsioonid ja organid ning eri sidusrühmad on kodanikualgatuse vahendit analüüsinud ja hinnanud. Näiteks esitas Euroopa Parlament 28. oktoobril 2015 resolutsiooni,⁴ milles kutsus üles määrust läbi vaatama.

Seda silmas pidades võttis komisjon 13. septembril 2017 vastu ettepaneku kodanikualgatus käsitleva uue määruse⁵ kohta (edaspidi „ettepanek“). Selle eesmärk on realiseerida Euroopa kodanikualgatuse täielik potentsiaal, muutes selle korraldajatele ja allakirjutanutele ligipääsetavamaks, vähem koormavaks ja kasutajasõbralikumaks. Ettepanekus on võetud arvesse nii varasematel aastatel kogutud arvamusi kui ka 2017.

¹ Euroopa Liidu lepingu artikli 11 lõige 4 ja Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 24.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2011. aasta veebruaris vastu võetud määrus (EL) nr 211/2011. Määrust täiendab komisjoni 17. novembri 2011. aasta rakendusmäärus (EL) nr 1179/2011 veebipõhiste toetusavalduse kogumise süsteemide tehniliste spetsifikatsioonide kohta.

³ [Aruanne määruse \(EL\) nr 211/2011 \(kodanikualgatuse kohta\) kohaldamise kohta – 31. märts 2015.](#)

⁴ [Euroopa Parlamendi 28. oktoobri 2015. aasta resolutsioon Euroopa kodanikualgatuse kohta.](#)

⁵ COM(2017) 482, 13.9.2017.

aastal läbivaatamist käsitleva avaliku konsultatsiooni käigus saadud märkusi. Need on esitatud kokkuvõtlikult ettepanekule lisatud komisjoni talituste töödokumendis, mis sisaldab ka Euroopa kodanikualgatuse toimimist käsitlevat teavet ja selle täiustamise võimaluste analüüsi,⁶ ning tugineb komisjoni samaaegselt Euroopa kodanikualgatuse läbivaatamisega tehtud uuringutele⁷.

Ettepanekus on käsitletud läbivaatamise käigus kindlaks tehtud peamisi puudusi, milleks on:

- probleemid, millega kodanikud puutuvad kokku õiguslikult vastuvõetavate algatuste esitamisel. Sellele viitab asjaolu, et suhteliselt suur osa registreerimistaotlustest lükatakse tagasi enne allkirjade kogumist (komisjonil ei olnud võimalik registreerida 30 % registreerimistaotlustest, kuna kavandatud algatused jäid ilmselgelt komisjoni pädevusalast välja);
- asjaolu, et toetusavalduste kogumise protsess on algatuste korraldajate jaoks keerukas ja koormav, millele viitab edukate algatuste (s.o algatused, millele antakse üheaastase kogumisperioodi vältel vajalik arv allkirju) väike arv; Euroopa kodanikualgatuse jäik ajakava; allakirjutanute suhtes kehtivate andmenõuete erinevus liikmesriigiti; veebipõhine toetusavalduste kogumise keerukas protsess;
- senini suhteliselt piiratud arutelu ja kodanikualgatuste piiratud mõju.

Kehtiva õiguskorra raames on komisjon juba võtnud mitmeid muid kui seadusandlikke meetmeid, et teha praktilisi muudatusi Euroopa kodanikualgatuse rakendamisel. Eeskätt on komisjon pakkunud korraldajatele toetusavalduste kogumise veebipõhiste süsteemide jaoks tasuta servereid, tõhustanud (võimalikele) korraldajatele pakutavaid nõustamis- ja tugiteenuseid ning suurendanud teavitustegevust, parandanud korraldajate käsutuses oleva veebipõhise toetusavalduste kogumise tarkvara kasutajasõbralikkust ja otsustanud asjakohastel juhtudel algatuse osaliselt registreerida.

Komisjoni poolt tagasi lükatud registreerimistaotluste osakaalu järsk vähenemine (alates 2015. aasta aprillis esitatud 17st kavandatud algatusest on vaid kaks tagasi lükatud, seevastu 2012. aasta aprillist kuni 2015. aasta märtsini lükati tagasi 20 algatust 51st) võib olla seotud ka sellega, et komisjon kehtestas võimaluse registreerida õigustatud juhtudel algatused osaliselt.

⁶ Komisjoni talituste töödokument on kättesaadav Euroopa kodanikualgatuse veebisaidil [määruse läbivaatamist käsitleval leheküljel](#).

⁷ Lisaks 2015. aasta juunis esitatud uuringule kodanikualgatust käsitleva määruse IKT-alase mõju kohta tellis komisjon kolm uuringut allakirjutanute suhtes kohaldatavate andmenõuete, e-identimise (eID) kasutamise ja toetusavalduste kogumise veebipõhiste süsteemide ja tehniliste spetsifikatsioonide kohta vastavalt Euroopa kodanikualgatuse määrusele (EL) nr 211/2011 ja rakendusmäärusele (EL) nr 1179/2011. Need uuringud on kättesaadavad [Euroopa kodanikualgatuse veebisaidil määruse läbivaatamist käsitleval leheküljel](#).

Need muudatused parandasid süsteemi märkimisväärselt, kuid olid olemuselt vaid mitteseadusandlikud. Selleks et tagada, et Euroopa kodanikualgatuse vahend toimiks täies ulatuses ja oleks täielikult ligipääsetav, tuleb esmajärjekorras võtta vastu uus määrus. Seda kinnitati ka 2018.–2019. aasta seadusandlikke prioriteete käsitlevas ühisavalduses, mille kolme institutsiooni juhid võtsid vastu 14. detsembril 2017.

Käesolev aruanne on teine sedalaadi aruanne ja selles jälgitakse tähelepanelikult põhjalikku hindamist, mis tehti enne praeguse Euroopa kodanikualgatuse määrase kavandatud läbivaatamist. Aruanne tugineb seega mainitud hindamisele ja sisaldab täiendavaid üksikasju ja fakte Euroopa kodanikualgatuse rakendamise ja toimimise kohta.

Järgmises osas antakse ülevaade Euroopa kodanikualgatuse menetluse praegusest olukorrast ja kirjeldatakse lühidalt probleeme, millega Euroopa kodanikualgatuse sidusrühmad silmitsi seisavad. Vajaduse korral viidatakse parandustele, mis on juba tehtud või mille komisjon on esitanud määrase ettepanekus.

ÜLEVAADE ALGATUSTEST

Kodanikualgatuse olelusring põhineb määrides sätestatud õigusnormidel ja menetlustel. Algatuse peab tegema kodanike komitee. Komisjon registreerib algatuse, kui vastuvõetavuse tingimused on täidetud, eelkõige tingimus, et algatus ei jää ilmselgelt välja komisjoni pädevusalast. See on toetusavalduste kogumise eeltingimus. Kui liikmesriikide pädevate asutuste poolt läbi viidav toetusavalduste kontrollimine kinnitab, et allakirjutanute minimaalne arv on saavutatud, esitavad korraldajad algatuse komisjonile, kes peab kolme kuu jooksul vastama. See etapp hõlmab ka kohtumist komisjoniga ja Euroopa Parlamendis korraldatavat avalikku kuulamist.

Komisjon on alates 2015. aasta märtsis esitatud eelmisest Euroopa kodanikualgatuse määrase kohaldamise aruandest saanud 17 taotlust kavandatud kodanikualgatuste registreerimiseks, nendest 15 võeti vastu ja 2 lükati tagasi. Lisaks registreeris komisjon pärast kohtuotsuseid (vt allpool) kaks sellist algatust, mille registreerimisest ta oli eelneva kolmeaastase perioodi ajal algselt keeldunud.

Alljärgnevas tabelis on esitatud kõigi kodanikualgatuste arv, mis on alates määrase jõustumisest 2012. aasta aprillis registreeritud või tagasi lükatud.

	4.2012–3.2015	4.2015–3.2018	Kokku alates 4.2012
Registreeritud algatused kokku	31	17	48
Tagasi lükatud registreerimistaotlused kokku	20	2	22

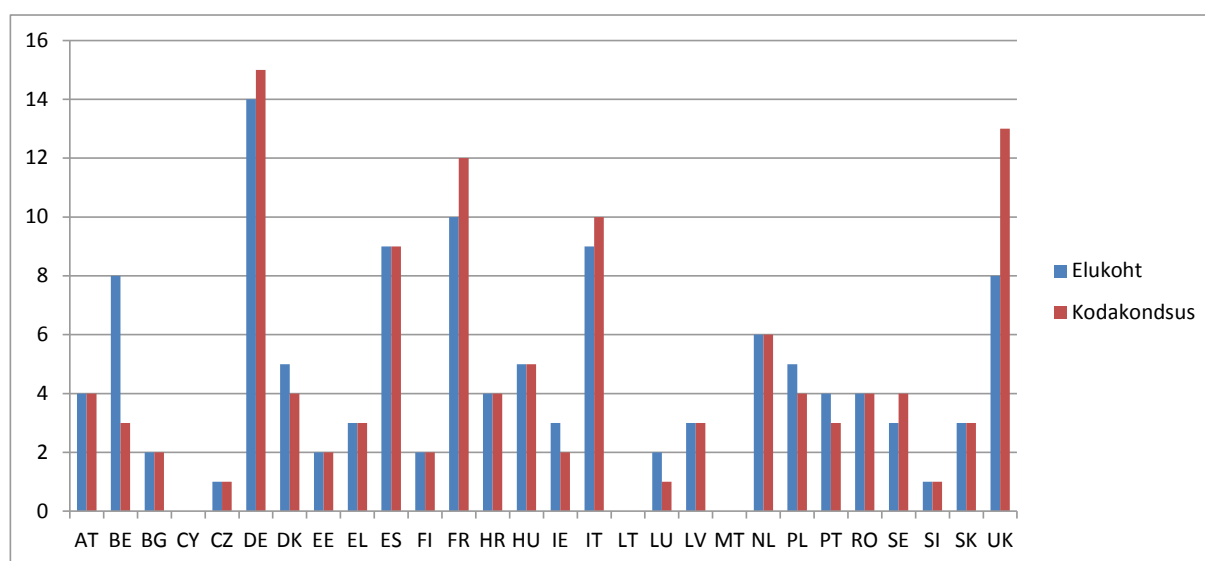
KODANIKUALGATUSE MENETLUSE RAKENDAMINE

Kodanike komitee

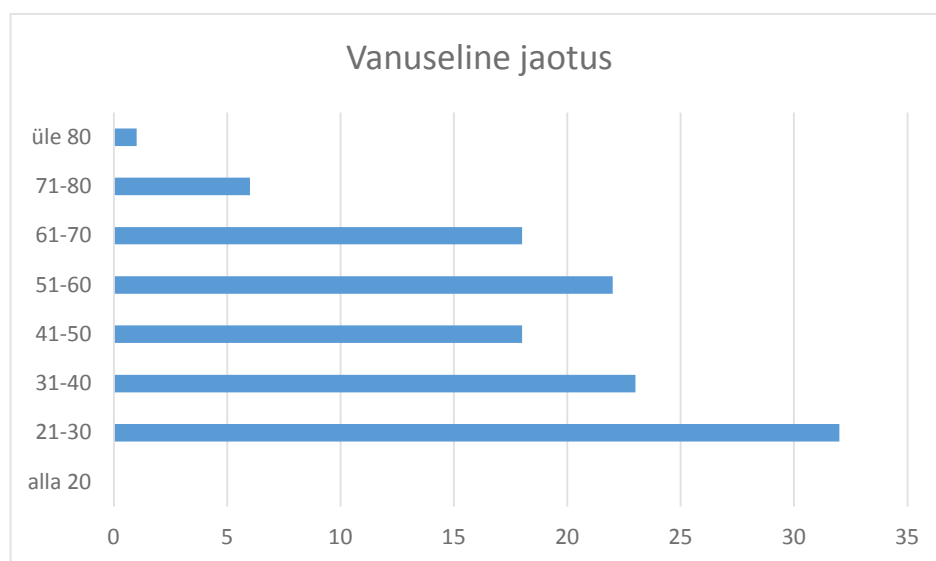
Enne kodanikualgatuse esitamist tuleb moodustada kodanike komitee. Komitee koosneb vähemalt seitsmest ELi kodanikust, kelle hulgas on vähemalt seitsme liikmesriigi elanikke, kes on Euroopa Parlamendi valimisteks kehtestatud valimisõiguslikus vanuses. Ehkki komitees osalevate kodanike arv ei ole piiratud, registreerib komisjon ametlikult ainult need seitse liiget.

Statistilised andmed nende kodanike komiteede liikmete kohta, mis on moodustatud alates 2015. aasta aprillist registreeritud algatuste jaoks:

- Komiteeliikmete elukoht ja kodakondsus



- Komiteeliikmete vanus (registreerimise ajal)



Algatuste registreerimine

Enne toetusavalduste kogumist peavad korraldajad algatuse komisjonis registreerima. Komisjon kontrollib selles etapis eelkõige seda, kas kodanike komitee täidab eespool kirjeldatud nõuded. Samuti kontrollitakse, et kavandatud algatus ei jää ilmselgelt väljapoole komisjoni pädevust esitada liidu õigusakti ettepanek aluslepingute rakendamiseks, ja et algatus ei ole ilmselgelt ebaõiglane, põhjendamatu või pahatahtlik ega ilmselgelt vastuolus ELi väärtustega.

Komisjonil on aega kaks kuud, et kontrollida, kas Euroopa kodanikualgatuse määruse artikli 4 lõikes 2 sätestatud tingimused on täidetud.

Juba eelmises aruandes rõhutati, et registreerimismenetlus on korraldajate jaoks problemaatiline eelkõige seepärast, et korraldajad ei tea alati, millised küsimused on komisjoni pädevuses. Parandusi on tehtud kahel tasandil. 2015. aastast alates teeb kavandatud kodanikualgatuste registreerimise otsused volinike kolleegium, mis näitab, et komisjon peab Euroopa kodanikualgatusi ning kodanike ja nende murede ärakuulamist tähtsaks. Ka komisjoni pressiteated on suurendanud algatuste registreerimise nähtavust.

Komisjon on sisse seadnud ka võimaluse registreerida algatused vajaduse korral osaliselt. Neil juhtudel on komisjon vastu võtnud otsuse, milles määratakse kindlaks registreerimise tingimused. Otsuses täpsustatakse muu hulgas komisjoni poolt registreeritud osad ja algatuse jaoks toetusavalduste kogumise alus.

Selle tulemusena on alates 2015. aastast olnud vaid kaks kavandatud algatust, mille puhul ei olnud täidetud registreerimise nõuded ja mida komisjon ei saanud registreerida („Stop Brexit“; „British friends - stay with us in EU“).

Alates määruse jõustumisest 2012. aastal on kuus kodanike komiteed vaidlustanud Üldkohtus komisjoni otsused, milles keeldutakse kavandatud algatuste registreerimisest⁸. Ehkki menetlused Üldkohtus on aruandeperioodi ajal jätkunud, on need seotud aastatel 2012–2014 vastu võetud otsustega.

Üldkohus kinnitas keeldumisotsused neljal juhul⁹. Kaks neist neljast Üldkohtu otsusest on vaidlustatud ELi Kohtus. 12. septembril 2017 jättis kohus kaebuse esimeses kohtuasjas rahuldamata ning kinnitas Üldkohtu kohtuotsust ja komisjoni otsust kavandatud algatuse registreerimisest keelduda¹⁰.

Ülejäänud kahe kohtuasja puhul registreeris komisjon algatused, et täita ELi Üldkohtu 2017. aastal tehtud otsused¹¹ („Stop TTIP“; „Minority SafePack“). Komisjoni 2017. aasta

⁸ Kohtuasjad T-754/14, T-361/14, T-44/14, T-529/13, T-450/12, T-646/13.

⁹ Kohtuasjad T-450/12, T-44/14, T-529/13, T-361/14.

¹⁰ Kohtuasjad C-589/15, C-420/16.

¹¹ Kohtuasjad T-646/13, T-754/14.

märtsi otsuse vastu registreerida kavandatud algatus „Minority SafePack“ esitati tühistamishagi¹².

Komisjoni uue määruse ettepaneku eesmärk on parandada algatuste registreerimise menetlust, sealhulgas nii, et korraldajaid saaks (eelnevalt) teavitada, et algatus jääb väljapoole komisjoni pädevusala. Samuti on selles täpsustatud algatuste osalise registreerimise tingimused. Osaline registreerimine on võimalik juhul, kui ainult osa algatusest ületab komisjoni pädevust esitada õigusakti ettepanek aluslepingute rakendamiseks.

Toetusavalduste kogumine

Euroopa kodanikualgatuse määruks on sätestatud, et kodanikualgatuses saavad osaleda ainult liidu kodanikud, kes on Euroopa Parlamendi valimisteks kehtestatud valimisõiguslikus vanuses, milleks on 18 aastat kõikjal ELis, välja arvatud Austria, kus see vanus on 16.

Algatuse korraldajatel on maksimaalselt 12 kuud paberkandjal või elektrooniliste toetusavalduste kogumiseks. Kasutada tuleb määruse III lisas esitatud näidistele vastavaid toetusavalduse vorme.

Näiteks kõige viimase ühe miljoni toetusavalduseni jõudnud algatuse „Keelustada glüfosaat ning kaitsta inimesi ja keskkonda toksiliste pestitsiidide eest“ puhul koguti ligikaudu 21 % toetusavaldustest paberkandjal ja ligikaudu 79 % elektrooniliselt¹³.

Andmenõuded

Allakirjutanud peavad olema mõne asjaomase liikmesriigi kodanikud või elanikud ja esitama oma isikuandmed liikmesriikide pädevatele asutustele kontrollimiseks. Nimetatud nõuded on liikmesriigiti erinevad.

Komisjon saab määruse III lisas sätestatud, allakirjutanutele esitatavaid teabenõudeid muuta liikmesriikide taotluse korral delegeeritud määrusega. Esimene muutmine toimus 2013. aastal ja puudutas kuut liikmesriiki ning teine 2015. aastal ja lihtsustas nõudeid kolme teise liikmesriigi puhul.

Kodanike toetuse jaoks esitatavad erinevad andmenõuded on mõjutanud negatiivselt kodanikualgatuse tulemuslikkust ja tõhusust: mõned ELi kodanikud ei saa algatusi toetada; mõnes riigis nõutakse suurt hulka isikuandmeid või selliseid andmeid, mida võidakse pidada tundlikuks, ja see võib takistada kodanikel toetuse andmist; praegu on kasutusel 13 toetusavalduse vormi, milles nõutakse eri liiki isikuandmeid, mis muudab toetusavalduste, eelkõige paberkandjal toetusavalduste kogumise äärmiselt koormavaks, jne.

¹² Kohtuasi T-391/17.

¹³ Toetusavalduste kogumist käsitlevad arvandmed hõlmavad üksnes komisjonile esitatud algatusi, kuna ainult need on komisjonile ja liikmesriikidele ametlikult kättesaadavad.

Neid lahendamata küsimusi käsitletakse 2017. aasta septembris vastu võetud ettepanekus esmajärjekorras ja neid kirjeldatakse põhjalikult ettepanekule lisatud komisjoni töödokumendis.

Veebipõhine toetusavalduste kogumine

Allakirjutanutelt toetusavalduste kogumine veebis on kodanikualgatuse vahendi üks tugevusi ja sageli korraldajatele hädavajalik töövahend. Samas võib see korraldajate jaoks ka suureks katsumuseks osutuda.

Toetusavalduste veebipõhiseks kogumiseks peavad korraldajad looma oma süsteemi (sh tarkvara ja server), mille kohta tuleb saada tõend selle liikmesriigi pädevalt asutuselt, kus hakatakse andmeid säilitama. Veebipõhiste toetusavalduste kogumise süsteemide tehnilised spetsifikatsioonid on sätestatud komisjoni 17. novembri 2011. aasta rakendusmääruses (EL) nr 1179/2011, et rakendada Euroopa kodanikualgatuse määruses (artikkel 6) esitatud nõuded.

Toetusavalduste kogumise süsteemidel peavad olema vajalikud tehnilised ja turvaelemendid, et kaitsta allakirjutanute isikuandmeid.

Komisjon on andnud ulatuslikku abi kodanikualgatuse veebipõhise kogumiselemendi rakendamisel. Vastavalt määrusele tegi komisjon 2011. aasta detsembris kättesaadavaks tasuta avatud lähtekoodiga tarkvara, mida algatuse korraldajad võivad kasutada muudetud või muutmata kujul. Samas võivad nad kasutada muud vabalt valitud tarkvara.

Tarkvara majutamiseks serveri leidmisel on korraldajatel tekkinud korduvaid probleeme kulude, kuid eelkõige korraldustegevuse osas, ja see on põhjustanud viivitusi toetusavalduste veebipõhise kogumise alustamisel. 2012. aastal otsustas komisjon pakkuda algatuste korraldajatele võimalust majutada veebipõhiseid toetusavalduste kogumise süsteeme tasuta oma serverites, ehkki see ei kuulu määruse kohaselt tema kohustuste hulka.

Komisjoni arendatud tarkvara on varustatud funktsioonidega toetusavalduste veebipõhiseks kogumiseks, allakirjutanute andmete turvaliseks säilitamiseks ja andmete eksportimiseks, et esitada need hiljem liikmesriikide pädevatele asutustele.

Tarkvara on ajakohastamise ja kasutajasõbralikumaks muutmise eesmärgil korrapäraselt uuendatud. Tarkvaraga pakutakse võimalust kasutada toetusavalduste kogumiseks mobiilseadmeid (nt nutitelefonid või tahvelarvutid) ja luua toetusavalduste kogumise kampaania eesmärgil linke sotsiaalmeedia ja veebisaitidega. Puuetega inimeste jaoks on tehtud täiustusi¹⁴.

¹⁴ 2013. aastal viidi läbi uuring, et teha kindlaks kõik sellised elemendid, mis ei järgi juurdepääsu hõlbustavaid parimaid tavasid. 2017. aastast rakendatava uue kasutajakogemusel põhineva veebidisaini kohaselt võetakse rakenduste kasutajaliidestest arvesse juurdepääsu parimaid tavasid.

Alates 2015. aasta aprillist on kaheteistkümne algatuse puhul kasutatud komisjoni tarkvara, neist kümne puhul kasutati ka komisjoni veebimajutusteenust.

Praeguse seisuga ei ole komisjonile artikli 5 lõikes 2 ette nähtud täiustatud elektroonilise allkirja kasutamisest teatatud.

Toetusavalduste kogumise ajakava

Korraldajatel on toetusavalduste kogumiseks aega üks aasta alates kuupäevast, mil komisjon algatuse registreeris. Praktikas on korraldajatel toetusavalduste kogumiseks sageli vähem kui üks aasta, kuna kogumise alustamiseks tuleb täita logistilised nõuded. Paljud korraldajad näiteks ei alusta ettevalmistusi toetusavalduste kogumiseks enne, kui on saanud kinnituse, et nende algatus registreeritakse, ehkki määruse kohaselt võivad nad enne algatuse registreerimist paluda asjaomasel liikmesriigil veebipõhise toetusavalduste kogumise süsteemi sertifitseerimist. Kogemus näitab, et toetusavalduste kogumise protsessi tulemust mõjutab märkimisväärsel määral ka toetusavalduste kogumise kampaania tase ja kvaliteet¹⁵.

Algatuse „Ema, isa ja lapsed“ korraldajad esitasid ombudsmanile kaebuse seoses komisjoni õigusliku tõlgendusega 12-kuulisest kogumisperioodist. Ombudsman leidis, et kehtivate õigusnormide kohaselt oli komisjonil õigus olla seisukohal, et toetusavalduste kogumine algab kavandatud algatuse registreerimise kuupäeval¹⁶.

Euroopa kodanikualgatuse määruse läbivaatamise ettepanekus käsitletakse neid küsimusi ja nähakse ette parandused, mille hulgas on senisest paindlikum ajakava (eelkõige antakse korraldajatele võimalus valida kogumisperioodi alguskuupäev, mis on kuni kolm kuud pärast algatuse registreerimist), ja alternatiivina üksiksüsteemidele komisjoni poolt loodav veebipõhise toetusavalduste kogumise kesksüsteem, mida komisjon haldab tasuta.

Toetusavalduste kontrollimine ja esitamine komisjonile

Kui korraldajad on kogunud vajaliku arvu toetusavaldusi (kokku üks miljon ja minimaalne toetusavalduste arv vähemalt seitsmes liikmesriigis), esitavad korraldajad need liikmesriigi pädevatele asutustele, kellel on kolm kuud aega nende kontrollimiseks ja kehtivate toetusavalduste arvu tõendamiseks.

Kui on tehtud kindlaks, et allakirjutanute miinimumarv on saavutatud, esitavad korraldajad algatuse komisjonile. 2015. aasta märtsiks oli komisjonile esitatud kolm edukat algatust (nagu mainiti eelmises aruandes), neile järgnes 6. oktoobril 2017 algatus „Keelustada glüfosaat ning kaitsta inimesi ja keskkonda toksiliste pestitsiidide eest“.

Kõigi liikmesriikide asutustel paluti kontrollida algatuse „Keelustada glüfosaat ning kaitsta inimesi ja keskkonda toksiliste pestitsiidide eest“ kohta esitatud toetusavaldusi. Pädevad asutused tunnistasid kehtivaks rohkem kui 87 % selle algatuse jaoks kogutud

¹⁵ Näiteks kogus algatus „Keelustada glüfosaat ning kaitsta inimesi ja keskkonda toksiliste pestitsiidide eest“ vajaliku arvu toetusavaldusi vaid ligikaudu viie kuuga.

¹⁶ Otsus kohtuasjas 1086/2017/PMC.

toetusavaldustest. Vaid kaks asutust tunnistas kehtivaks vähem kui 75 % toetusavaldustest.

Juhuvalimit kasutades kontrolliti toetusavaldusi 12 liikmesriigis (neist kahes kasutati juhuvalimit ainult paber kandjal ja ühes liikmesriigis veebipõhiselt kogutud toetusavalduste puhul). Juhuvalimit kasutavate liikmesriikide ja kõiki toetusavaldusi kontrollivate liikmesriikide toetusavalduste kehtivuse tulemuste vahel ei leitud olulisi erinevusi.

Neljas algatus „Keelustada glüfosaat ning kaitsta inimesi ja keskkonda toksiliste pestitsiidide eest“ kogus toetuse 1 070 865 allakirjutanult¹⁷.

Liikmesriigid, kus kõik neli edukat kodanikualgatusi said minimaalse toetusavalduste arvu: Hispaania, Itaalia ja Saksamaa.

Nelja eduka algatuse allakirjutanute (kumulatiivne) koguarv riikide kaupa:

AT	BE	BG	HR	CY	CZ	DK	EE	FI	FR
132 923	102 095	15 462	14 273	10 147	33 019*	29 610*	6 023*	32 100	220 463*
DE	EL	HU	IE	IT	LV	LT	LU	MT	NL
2 202 500	89 243	97 026	23 822	1 450 862	13 889	30 286	18 034	26 899	98 403
PL	PT	RO	SK	SI	ES	SE	UK		
285 857	98 823*	116 907*	67 211*	43 272	322 429	33 831	147 376*		

** Toetusavalduste koguarv, sh toetusavaldused, mis on tõendatud pärast komisjonile asjaomase algatuse esitamise kuupäeva*

Toetusavalduste kontrollimise sätted on kavandatud nii, et liikmesriikidel oleks teatav paindlikkus kasutada riiklikul tasandil juba olemasolevaid menetlusi ja piirata seeläbi halduskoormust. See on tekitanud olukorra, kus allakirjutanutelt nõutavate andmete ulatus ja toetusavalduste kontrollimine on liikmesriigiti erinev. Hiljutises andmenõuete uuringus jõuti järeldusele, et praegune määruses sätestatud kontrollimetoodika on võrreldes piirkondlikul ja riiklikul tasandil olemasolevate sarnaste vahenditega hästi kavandatud. Samuti ei ole siiani teatatud märkimisväärtetest pettustest.

Ühtlasi tuleb märkida, et asjaolu, et eduka kodanikualgatusi esitamiseks komisjonile ei ole ette nähtud tähtaega, võib põhjustada segadust ja ebakindlust mitte ainult algatust toetanud kodanike, vaid ka ELi institutsioonide jaoks seoses edukate algatuste järelmeetmetega. Ettepanekus on see küsimus lahendatud ja kehtestatud tähtaeg algatuse esitamiseks.

Kodanikualgatusi läbivaatamine ja järelmeetmed komisjonis

¹⁷ Allakirjutanute jaotumine riigi kaupa on esitatud järgmisel veebisaidil: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/successful/details/2017/000002>.

Selles etapis kutsutakse algatuse korraldajad komisjoniga kohtuma ja Euroopa Parlamendis korraldatakse avalik kuulamine. Kõnealuse kolmekuulise läbivaatamise lõpus võtab komisjon vastu teatise, milles selgitab vajaduse korral kavandatavaid meetmeid ja nende võtmise põhjendused (artikkel 10).

Algatuse „Keelustada glüfosaat ning kaitsta inimesi ja keskkonda toksiliste pestitsiidide eest“ korraldajad kutsusid Euroopa Komisjoni üles tegema liikmesriikidele ettepaneku „*keelustada glüfosaat, reformida pestitsiidide heakskiitmise menetlus ja kehtestada kogu ELis kohustuslikud eesmärgid pestitsiidide kasutamise vähendamiseks*“. Komisjon kohtus korraldajatega 23. oktoobril 2017. Komisjoni esindasid esimene asepresident Frans Timmermans ning tervise ja toiduohutuse volinik Vytenis Andriukaitis. 20. novembril 2017 toimus Euroopa Parlamendis avalik kuulamine, millel osales volinik Andriukaitis.

Komisjon võttis 12. detsembril 2017 vastu teatise, milles esitas kavandatavad meetmed. Hoolimata sellest, et komisjon ei kavatse teha glüfosaati sisaldavate herbitsiidide keelustamise ettepanekut, kuna otsus pikendada viie aasta võrra glüfosaadile antud heakskiitu on nii teaduslikult kui ka õiguslikult põhjendatud, esitab komisjon 2018. aasta maiks seadusandliku ettepaneku eelkõige teaduslike hinnangute koostamise ja otsuste tegemise läbipaistvuse parandamiseks. Samuti suurendab komisjon jõupingutusi pestitsiidide kasutamisest tuleneva riski pideva ja mõõdetava vähendamise nimel.

Alljärgnev on ajakohastatud teave algatuste kohta, mis esitati komisjonile enne eelmise Euroopa kodanikualgatust käsitleva aruande vastuvõtmist 31. märtsil 2015.

Komisjonile 3. märtsil 2015 esitatud algatuses „Stop vivisection“ nõuti, et komisjoni „tunnistaks kehtetuks direktiivi 2010/63/EL teaduslikel eesmärkidel kasutatavate loomade kaitse kohta ja esitaks uue ettepaneku, millega lõpetatakse loomkatsed ning tehakse selle asemel biomeditsiinilistes ja toksikoloogilistes uuringutes kohustuslikuks inimest otseselt puudutavate andmete kasutamine“. Kohtumine korraldati 11. mail 2015. Komisjoni esindasid asepresident Katainen ja asjaomaste talituste kõrgemad ametnikud. Samal päeval toimus Euroopa Parlamendis avalik kuulamine, millel anti esimest korda võimalus oma seisukohtade esitamiseks välisekspertidele. Komisjoni esindas asepresident Katainen.

Komisjon võttis 3. juunil 2015 vastu teatise, milles teatati meetmetest neljas valdkonnas: kiirendada kolme R-i põhimõtte („Replace, Reduce, Refine“ ehk asendada, vähendada ja täiustada loomkatseid) edendamist teadmiste jagamise kaudu; töötada välja, valideerida ja võtta loomkatsete asemel kasutusele uusi alternatiivseid meetodeid; tagada kolme R-i põhimõtte järgimine ja ühtlustada asjakohased valdkondlikud õigusaktid; arendada dialoogi teadlastega.

6.–7. detsembril 2016 korraldas komisjon Brüsselis teaduskonverentsi, et teha kokkuvõtte edusammudest algatusega seotud järelmeetmete võtmisel ja arutada, kuidas kasutada ära

uusimaid saavutusi biomeditsiini- ja muudes uuringutes, et töötada välja teaduslikult kehtivad loomkatsevabad meetodid¹⁸.

Samuti tuleb märkida, et algatuse „Stop vivisection“ korraldajate poolt ombudsmanile esitatud kaebust käsitlevas otsuses jõuti järeldusele, et komisjon ei olnud kõnealuse algatuse käsitlemisel kasutanud haldusomavoli (2017. aasta aprill)¹⁹.

Algatusele „Üks meist“ antud vastuses leidis komisjon, et kehtiv õigusraamistik on asjakohane. Algatuse korraldajad pöördusid ELi Üldkohtusse, et tühistada komisjoni teatis, mis algatusele reageerimiseks vastu võeti. Asja menetlemine on Üldkohtus pooleli²⁰.

Algatusega „Vesi ja kanalisatsioon on inimõigus! Vesi on avalik hüve, mitte kaup!“ seoses on pärast komisjoni teatise²¹ vastuvõtmist 2014. aasta märtsis võetud mitu järeelmeedet. Eelkõige tuleks mainida algatuse panust sellesse, et vesi ja kanalisatsioon on nimetatud

ELi 2015. aasta järgse arenguraamistiku²² prioriteetseks valdkonnaks ja on ka ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030²³ kestliku arengu eesmärkide hulgas. Lisaks võttis komisjon 1. veebruaril 2018²⁴ vastu ettepaneku joogivee direktiivi läbivaatamise kohta. Kodanikualgatusele reageerimiseks tehtud ettepanekus nähakse muu hulgas ette liikmesriikide kohustus tagada vee kättesaadavus haavatavate ja tõrjutud rühmade jaoks. Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammas²⁵ sisaldab põhimõtet, mille kohaselt on igaühel õigus saada juurdepääs kvaliteetsetele esmatähtsatele teenustele, sealhulgas vesi ja kanalisatsioon (20. põhimõte – juurdepääs esmatähtsatele teenustele).

Komisjoni kodanikualgatuse määruse läbivaatamise ettepanek sisaldab mitut parandust, nende hulgas on näiteks algatuse edastamine pärast selle kättesaamist Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Regioonide Komiteele, senisest kaasavam avalik kuulamine Euroopa Parlamendis, et tagada kõigi algatusega seotud sidusrühmade tasakaalustatud esindatus, ning läbivaatamise etapi

¹⁸ Lisateave järeelmeetmete kohta on kättesaadav Euroopa kodanikualgatuse registri [selleteemalisel leheküljel](#).

¹⁹ Kohtuasi 1609/2016/JAS.

²⁰ Kohtuasi T-561/14.

²¹ Vt asjakohane [järeelmeetmete](#) lehekülg Euroopa kodanikualgatuse registris.

²² Teatis „Inimväärne elu kõigile: nägemusest ühise tegutsemiseni“, 2. juuni 2014, COM(2014) 335.

²³ <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

²⁴ COM(2017) 753, 1.2.2018.

²⁵ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_et.pdf

pikendamine kolmelt kuult viiele kuule, et arutelu jaoks jääks rohkem aega ja et selle tulemused sisalduksid komisjoni vastuses.

Läbipaistvus: rahastamine

Vastavalt määruse artiklile 9 tuleb korraldajatel esitada teave rahastamisallikate kohta, mille puhul ületatakse aastas ühe rahastaja kohta 500 euro suurune summa. See teave avaldatakse Euroopa kodanikualgatuse registris.

Ülevaade alates 2015. aasta aprillist registreeritud algatuste rahastamisest

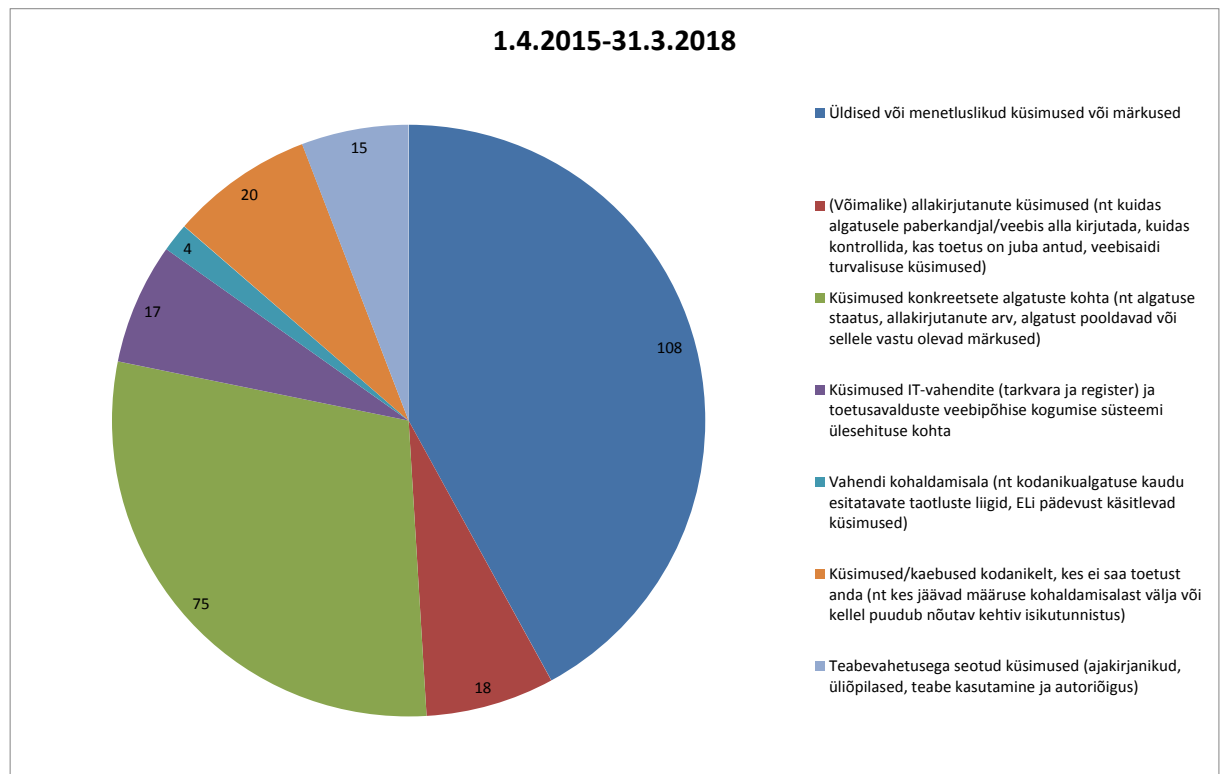
	RAHASTAMISALLIKAD PUUDUVAD	RAHALISTE VAHENDITE KOGUSUMMA ALLA 10 000 EURO	RAHALISTE VAHENDITE KOGUSUMMA ÜLE 10 000 EURO
Algatuste arv	8	2	7

Algatuse „Keelustada glüfosaat ning kaitsta inimesi ja keskkonda toksiliste pestitsiidide eest“ puhul on teatatud, et toetust ja rahalisi vahendeid saadi summas 328 399 eurot, mis on siiani suurim eduka kodanikualgatuse jaoks saadud summa.

Toetus ja teadlikkuse suurendamine

Kontaktpunkt

Kooskõlas artikli 4 lõikega 1 on loodud kontaktpunkt, mis tegutseb Europe Directi keskuses. Alates 2015. aasta aprillist on kontaktpunkt vastanud 257 kodanikelt saadud teabetaotlusele.



Kui Europe Direct ei saa küsimustele otse vastata, suunatakse need komisjonile, näiteks küsimused, mis on seotud sellega, kas võimalik algatus vastab registreerimiskriteeriumidele. Sellistele küsimustele annab Europe Direct mitteametliku vastuse, mis ei mõjuta ametlikku vastust, mille komisjon annab võimalikule registreerimistaotlusele. Alates 2015. aasta aprillist on komisjonile suunatud 66 küsimust.

Korraldajakonto

Pärast seda, kui algatus on ametlikult registreeritud, vastab komisjon korraldajate küsimustele otse Euroopa kodanikualgatuse veebisaidil oleva selleks ettenähtud korraldajakonto kaudu. Küsimustele vastatakse pidevalt ka e-posti ja telefoni teel.

IT-tugi

Komisjon pakub võimalust kasutada oma veebipõhist toetusavalduste kogumise tarkvara ja majutada veebipõhiseid toetusavalduste kogumise süsteeme oma serverites. Viimase kolme aasta jooksul on käsitletud ligikaudu 300 selle teemaga seotud taotlust. Abi on pakutud ka Joinupi platvormi kaudu, mis võimaldab sidusrühmadel saada uusimat teavet.

Tõlkeabi

Algatuste tõlkimise eest vastutavad korraldajad ja see on olnud algusest peale nende jaoks koormav. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on alates 2015. aastast korraldajaid tõlkimisel abistanud ja see on olukorda oluliselt parandanud. Nagu on märgitud uue määruse ettepanekus, kavatseb komisjon algatuste sisu tõlkimise enda peale võtta ja alustas 2018. aastal korraldajatele tõlgete pakkumist.

Muu

Ettepanekus sisalduvate oluliste uuenduste hulka kuulub ka veebipõhise koostööplatvormi loomine, et toetada heade tavade vahetamist Euroopa kodanikualgatuse kasutajate vahel, eelkõige arutelufoorumi ja muude toetus- ja koolitusvahendite ja -mehhanismide kaudu. Euroopa Parlamendi katseprojekti raames on komisjon selle platvormi loomisega juba alustanud. Seda tuleb veel katsetada ja edasi arendada, kuni uue määruse raames tehakse kättesaadavaks täielikult välja arendatud versioon. Platvormi esimene versioon peaks avalikkuse ette jõudma 2018. aasta aprillis.

Veebipõhise koostööplatvormi käikulaskmine langeb ajaliselt kokku kodanikualgatus käsitleva üldise teavituskampaania algusega. Teavituskampaania hõlmab sihtotstarbeliste vahendite ja toodete kasutamist, et toetada kodanikualgatuse nähtavust, kodanikualgatuse üldsusele tutvustamist sotsiaalmeedia kaudu ning võimalikele arvamuskujundajatele suunatud ürituste korraldamist liikmesriikides.

KOKKUVÕTE

ELi institutsioonidelt, organitelt ja sidusrühmadelt saadud sisendteavet kasutades on komisjon põhjalikult hinnanud allesjäänud kitsaskohti ja neid 13. septembri 2017. aasta määruse ettepanekus käsitletud. Läbivaadatud määrusega lihtsustatakse ja parandatakse kodanike ja korraldajate jaoks Euroopa kodanikualgatuse olulusringi kõiki etappe. See aitab saavutada Euroopa kodanikualgatuse täielikku potentsiaali vahendina, millega edendatakse arutelu ja kodanike osalemist Euroopa tasandil ning tuuakse EL selle kodanikele lähemale kooskõlas komisjoni kümnenda prioriteediga („demokraatlike muutuste liit“).

Euroopa Parlament ja nõukogu arutavad praegu ettepanekut. Kõik kolm institutsiooni on võtnud endale ühisavalduses kohustuse seada ettepanek õigusloomeprotsessis esikohale, et tagada olulised edusammud ja võtta ettepanek võimaluse korral vastu enne Euroopa Parlamendi valimisi 2019. aastal. Komisjon kutsub üles võtma ettepaneku vastu 2018. aasta lõpuks, et see saaks jõustuda 2020. aasta jaanuaris ja tooks võimalikult kiiresti märkimisväärset kasu ELi demokraatiale ja kodanike osalemisele.

Vahepealsel ajal jätkab komisjon Euroopa kodanikualgatuse toimimise parandamist kehtiva õigusraamistiku raames. 2018. aasta aprillis võetakse kasutusele veebipõhise koostööplatvormi esimene versioon. Komisjon suurendab Euroopa kodanikualgatuse vahendiga seotud teavitamis- ja teadlikkuse suurendamise alast tegevust 2018. aastal algava teavituskampaania kaudu.

Komisjon jätkab vajaduse korral edukate algatuste järelmeetmetega, ja kui ta seda ei tee, põhjendab seda avatud viisil ja üksikasjalikult vastavalt kümnele poliitilisele prioriteedile. Komisjon on võtnud kohustuse võtta järelmeetmeid kolme eduka algatuse puhul neljast ja on kahe algatuse puhul välja kuulutanud või vastu võtnud seadusandlikke ettepanekuid.

Euroopa kodanikualgatuse vahend, mille raames on mitmesuguste algatuste jaoks siiani kogutud üheksa miljonit toetusavaldust, edendab kodanike osalemist kõikjal Euroopas ja aitab kaasa üleeuroopaliste arutelude tekkimisele ja osalusele ELi demokraatlikus elus. Seeläbi, et kodanikud kaasatakse otsuste tegemisse ja antakse neile võimalus rääkida kaasa neile olulistes küsimustes, annab Euroopa kodanikualgatus ELi õigusloomeprotsessile lisaväärtust ja aitab tuua ELi selle kodanikele lähemale.